

Pikku Karhupeijaiset

Peijaiset (murteissa myös peijahaiset, peijahaiset) ovat karhun tai muun riistaeläimen kallon ja itse kaadon kohteeksi joutuneen eläimen kunnia- ja järjestetty pidot. Joissakin murteissa peijaiset on vanhastaan tarkoittanut metsätautia tai erilaisia pitoja ylipäätään.

Rituaalissa saaliiksi saatu näin pyrittiin palauttaa uuteen elämään metsästysmaille. Peijaisilla pyrittiin turvaamaan, että saalis olisi onnellista jatkossakin. Tällaisia rituaaleja tunnetaan monilta pohjois- ja etelämerensuomalaisista lisäksi esimerkiksi binugrilaisilta ja Pohjois-Amerikan intiaanilta.

Peijaisissa näkyy usko eläinten sielunvaellukseen. Peijaisissa lepytettiin saalista, jotta se saisi syntyä uudelleen metsän karhun kunnian ja järjestetty pidot, karhunpeijaiset, ovat jo varmasti nykypäivien säilynyt perinteinen saalistajien peijaisrituaali, ja aikaisemmin on ollut olla peijaisia ja muun muassa muistuttavia (uhria) muillekin eläimille. Hirviä on voitu peijastaa ainakin, mutta nykyiset hirvipeijaiset edustavat uuden sukunutta. Hirvipeijaiset ovat nykyään sosiaalinen tapa, jota on yleensä katsottu ja käytettyjen alueiden omistajia. Peijaisilla on joskus tarkoitus muistuttaa ja puhekielisellä sanalla saattaa nykyään tarkoittaa mitä erilaisimpia ja monia muononkansoilla on ollut vanlaisia toimituksia.

Karhun kallojen rituaalinen säilyttäminen saattaa olla hyvin vanha toimitus. Se on levinnyt useille pohjoisen lämpövyöhykkeen, ja jo teennertalin ihmisen tiedetään

luotavien perusteella tehneen niin. Tapa on tunnettu

myös Suomessa, jossa peijaisten

päätteeksi kallo vietiin

honkaa

hasuiskarhu

n.

Oletettavasti eräs taustalla oleva uskomus on, että sielu asuu kallossa. Suomensukuisten sielukäsitys oli alun perin moniosainen.

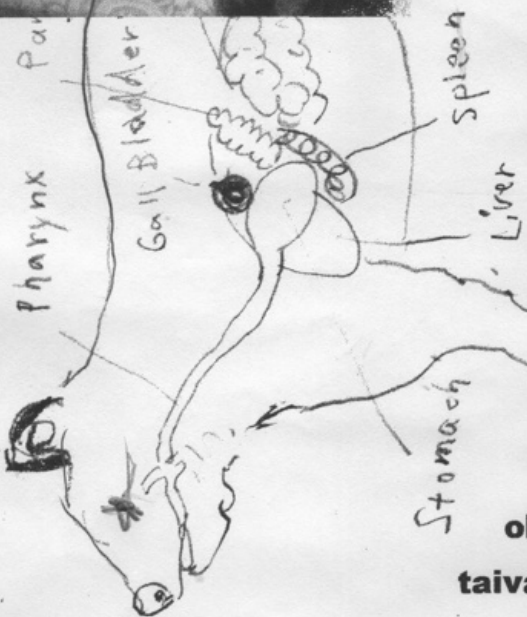
kallossa. Suomensukuisten sielukäsitys oli alun perin moniosainen.

Ehkä henki eli elämänvoima asui karhun lihassa, ja siirtyi sen syöjiin,

kun taas sielu jatkoi vaellustaan. Jos sielu oli tyytyväinen, se palasi metsään ja syntyi uudelleen tai uudeksi karhuksi. Vaikka karhua pelättiin (varsinkin uhkana

kotieläimille), sen siis kuitenkin toivottiin tulevan takaisin, koska siitä sai lihaa, turkiksia ja muutakin.

Joillekin suomensukuisille kansoille karhu on ollut jumalan poika, joka on laskettu taivaasta ihmisten käyttöön. Ihmisten tuli kohdella erityisellä kunnioituksella lahjaansa. Suomessakin laulettiin, että karhu oli laskettu kultakorissa ja hopeaköysin taivaalta Otavan eli Ison karhun tähtikuviosta.

Karhu saatettiin näyttää vertauskuvallisesti nuoren neidon kanssa. Tämän tarkoitus

oli saada

karhu tyytyväiseksi, mutta siihen saattoi liittyä myös uskomus siitä, että karhu voisi olla ihmisen sukua. Toisaalla taas nuoria naisia nimenomaan

kiellettiin osallistumasta peijaispitoihin, ehkä peläten, että karhun liha voisi

hedelmöittää naisen. Uskomus

ihmisen ja karhun sukulaisuudesta

on ollut myös samantapaisia

rituaaleja tehneillä

Pohjois-Amerikan

Aikojen Suomessa suomalaisia rihunpeijaisia on rissutologiaa taustalla. Situaalit ovat tyneet. Jo taneet enää kokountumistaään metsässä. Joillakin kaataman karhun. a. Joillakin perinillä perinne on kuitenkin ilynyt paremmin, ja muistiinmerkittyjen kuvastensa ansiosta tiedetään hyvin, miten karhungea ennen vietetty. Myös kalevalaisessa runoudessa on hyviä kuvauksia peijaisien kulusta. Nykyään onkin jälleen järjestetty peijaisia, joissa noudatetaan tarkoituksella vanhoja perinteitä.

KARHUN KAIH TÄMÄ MIEL ESSÄ

Vanhimmat kuvaukset

Peijaisista Suomessa[[muokkaa](#) | [muokkaa wikitekstiä](#)]

15. Heinäkuuta 1640 vietettiin Turun akatemian vihkimisjuhlaa. Mukana juhlassa oli Pietari Brahe, sekä muu Suomen kerma: Korkeimmat virkamiehet, ritarit, aateliset, professorit. Mukana vihkimisjuhlassa oli myös piispa Isak Rothovius (1572-1652) Rothovius piti juhlassa

niin sanotun ” Suuren Juhlasaarnansa” . Hän kuvaili värikkäin sanoin ” suomalaisten taikauskaisia menoja” , joita hän myös nimitti perkeleen palvelemiseksi. Piispan

m

urkaan sairastuessa etsittiin apua ” perkeleeltä” .

Rothovius puuttui myös saarnassaan suomalaisten

karhuriitteihin: ” Karhua pyytäessään he kuuluvat

pimeydessä panevan pystyyn pidot, juovan karhun

pääkallosta, murisevan niin kuin karhu murisee, ja niin

he kuuluvat hankkivan lisää pyyntionnea” .[3] Maininta

oli solvausmielessä esitetty, jossa ennustettiin Suomen

siirtymistä korkean kulttuurin piiriin. Tämä oli myös

ensimmäinen kuvaus suomalaisten karhukultista.

Rothovius arveli, että akatemian perustaminen olisi

voitto muinaiskulttuuria vastaan ja uusi kulttuuri ottaisi

vallan.

Christian Salmenius (1700–1791) kertoi teoksessaan
Historisk och oeconomisk beskrifning öfver Calajoki
sockn uti Österbotn pohjalaisesta
karhünpeijaisriitistä: ” He täyttivät karhun kallon
oluella, ripustivat sen johonkin puunoksaan, ja koko
ajan kallon siellä riippuessa ja muutaman juomatipan
noruessa siihen jätetyistä pienistä aukoista, he pitivät
hauskaa, kumartelivat karhun päätä tai puhuttelivat sitä.
Tapa kunnioittaa ruumista irrotettua karhunpäätä ja
sitten haudata se suurin ja komein menoin on sekin
pappien toimenpitein lopetettu.”

Otsoseni, ainoiseni,
Mesikämmen, kaunoiseni!
Elä suutu suottakana!
En minä sinua kaannut:
itse vierit vempeleltä,
hairahit havun selältä,
puhki puiset kaatiosi,
halki haljakan havuisen.

Kamanat ylettyööt,
Kynnykset alettuooof
Ohon tullessa tupahan,
Korvaturvan tunteessa

Käyessä nenän nykärän!

Karhu kannettiin juhkakulkuessa
siivottuun tupaan, jonne se
toivotettiin tervetulleeksi.
Kalevalaisen runouden mukaan:

oko on sillat siivottuna,
ko lattiat la´aistut,
ko penkit pyyhittyinä,
yät kullin käänneltyinä,
vän tullessa tupahan,
stuessa aikamiehen?

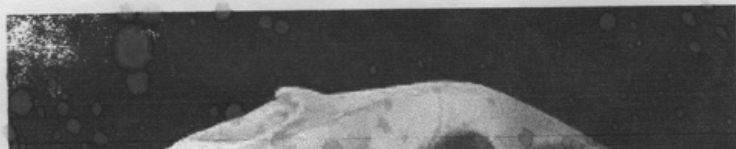
Peijaisissa karhusta tehtiin ruokaa. Karhun lihaa syötiin, mutta talja ja pääkallo säilyivät kunniavieraina, joille puhuttiin, laulettiin, ja tarjottiin ehkä ruokaa ja juomaa.

Peijaisissa karhusta tehtiin ruokaa. Karhun lihaa syötiin, mutta talja ja pääkallo säilyivät kunniavieraina, joille puhuttiin, laulettiin, ja tarjottiin ehkä ruokaa ja juomaa.

Peijaisten lopuksi tai jälkeen karhun hampaat irrotettiin ja jaettiin metsästäjille.

Karhun kallo ja muut luut vietiin tähän tarkoitukseen käytetylle kallohongalle. Kallo nostettiin ylös puuhun oksalle, ja laitettiin katsomaan itään, jotta se näkisi auringonnousun. Kallohonka saattoi olla maailmanpuun vertauskuva, ja kallon nostaminen ylös saattoi merkitä karhun sielun nostamista takaisin

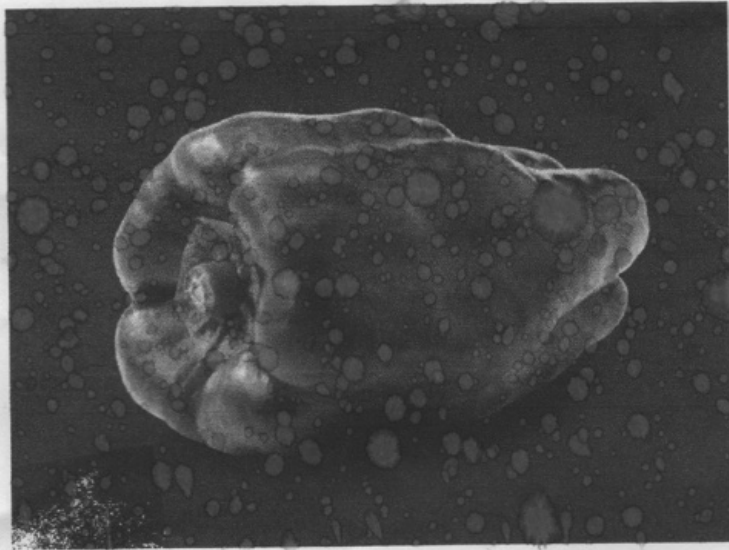
taivaaseen, josta se oli kerran laskettu. Karhun luut haudattiin puun juurelle. Samaa honkaa käytettiin usein, joten hongassa

**kallot. Kalevalassa kerrotaan
kallon viemisestä honkaan:**

*Tuonne saan saalihini, ehätin erän
vähäni kultakunnahan kukulle,
vaskiharjun hartioille.*

*Panin puhun puhtahasen, honkahan
havusatahan, oksalle olovimmalle,
lehvälle leve'immälle iloksi
inehmisille, kunnioiksi kulkijoille.*

*lkenin panin itähän, silmin loin on
luotehesen.*

*Enkä aivan latvasehen: oisin luonut
latvasehen, siinä tuuli turmeleisi,*

ahava pahoin panisi;

*enkä pannut maavarahan: oisin pannut maavarahan,
siat siinä siirteleisi, alakärsät käänteleisi.*

Karhunpalvonta on ihmisen suhtautumista karhuun yliluonnollisena olentona. Karhu on suurin petoeläin subarktisella ja kylmällä ilmastovyöhykkeellä ja lukuisat näiden alueiden kansat ovat vanhastaan pitäneet karhua pyhänä eläimenä.

Karhut ovat eri tavoin mukana myös monien kansojen satu- ja tarinaperinteessä, usein tavalla, joka viittaa uskomuksiin niiden erityisasemasta kaikkien eläinten joukossa. Karhu on

perinteessä se tavataan usein sankarin opastajana tai auttajana. Pohjois-Amerikan intiaanit tuntevat myös yleisesti sadun karhunaisesta, joka ottaa aviomieheksensä heimon miehen, tai kansainvälisesti laajalti tunnetun sadun karhun ja heimon naisen liitosta, josta syntyy epätavallisin kyvyin varustettu sankarihahmo. Karhuun liittyy eri kansoilla myös paitsi edellä kerrotun tapaisia myyttisiä käsityksiä myös pienimuotoisempaa perinnettä. Karhunrasvaa käytetään paikoin edelleen särkyjen ja kipujen poistoon, ja

karhunaljalla makaamisen uskotaan parantavan selkäsäryn.

Määmmen kirjan kuvitusta, Karhunpyyntä talvella, 1876. Karhulla on useita kiertoilmauksia, kuten mesikämmen, kontio, metsän omena, metsän kuningas ja nalle. Myös 'karhu' on alun perin kiertoilmaus, joka tarkoittaa karheaa turkkia, mutta sittemmin se on vakiintunut karhun nimeksi. Kiertoilmauksia käyttämällä muinaissuomalaiset ovat halunneet välttää kutsumasta petoa luokseen. Karhun ehkä vanhin ja alkuperäisin nimitys on oksa (puu kuten "kaksi"). Sanalle 'oksa' on vastineita kaukaisemmissa suomalais-ugrilaisissa kielissä; joten se on ikivanha omaperäinen sana. Sanan 'oksa' vastine on nykysuomessa otso. Otso-sana on länsisuomalainen ja kirjakielinen muunnos oksa-sanan karjalaisesta ja itäsuomalaisesta deminutiivista ohto.

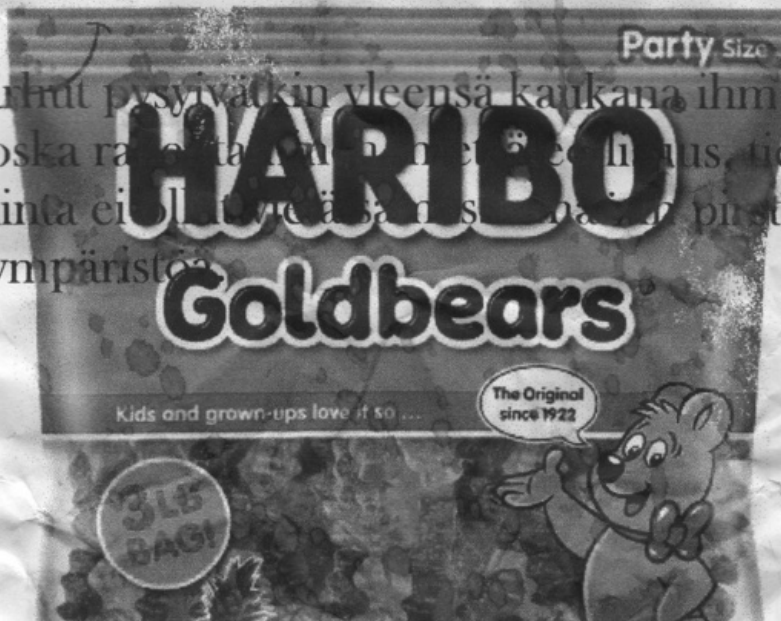

Kristin aikoihin syventyessä ja vanhojen käsitysten hävikkiä, karhuun alettiin entistä enemmän vihata ja pelätä, vaikka siihen ei ollut mitään kunnioitusta taysin hävinnytkään.

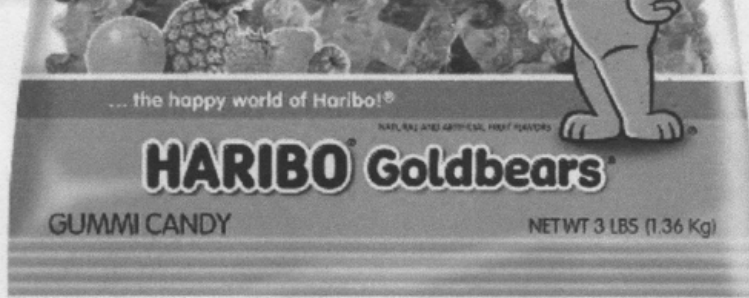
Jo ennen vanhaan tiedettiin, että karhut eivät viihdy ihmisasutuksen lähellä. Erään kivijärväläisen kansantarinan[1] mukaan ensimmäinen karhu tuli ihmisten asumusten luokse tekemään pahaa, mutta sitten jättikokoinen mies iski karhua korvalliselle, ja karhu joutui anomaan armoa. Tehtiin sopimus: karhu lupasi siitä lähtien pysyä metsässä, syödä marjoja ja kuopia kusiaisia; lupasipa karhu myös nukkua koko talven mahtavana pesässään. Jos se kuitenkin tulisi takaisin, saisivat ihmiset sen sitten ampua ja keihästää. Lupauksensa se pitikin muutoin, mitä nyt joskus söi karjaa metsästä, omalta alueeltaan. Kertomus sivuaa myös uskomusta siitä, miksi kotieläimet tulivat ihmisten ilmoille: karhua pakoon.

Entisaikoina karhut pysyivätkin yleensä kaukana ihmisten asumuksista, koska raseista ja metsästä eläimistö, tieverkosto ja muu ihmistoiminta ei ollut vielä saanut aikaan pirstonut niiden ensisijaista elinympäristön.

Karhunpäivää on vietetty joillakin

alueilla
Virossa
heinäkuun
13. päivän
tienoilla.
Tuolloin

palvottiin karhua vahinkojen ja vaaran välttämiseksi. Kansatieteilijä Kustaa Vilkuna on arvellut, että samantapaista päivää olisi muinaisuudessa voitu viettää myös Suomessa, mutta kansanomaisia merkkejä päivän vietosta ei ole Suomesta tallennettu.

Rituaali

Rituaali tarkoittaa uskonnollisen toimituksen tai muun juhlamenon vakiintunutta suoritustapaa tai tällaista toimitusta, varsinkin palvontamenoja.[1] Tällaisia ovat esimerkiksi kaste, rippi, jumalanpalvelus ja pyhiinvaellus. Usein sanoja riitti ja rituaali käytetään synonyymeinä.[2]

Ritualisoitunut käyttäytyminen on stereotyyppistä, kaavamaista ja toistuvaa. Toiminnan ja sen päämäärän välinen suhde on epäselvä, eli rituaaliin osallistujilla ei useinkaan ole selvää käsitystä siitä, miksi rituaalin suorittaminen aiheuttaa

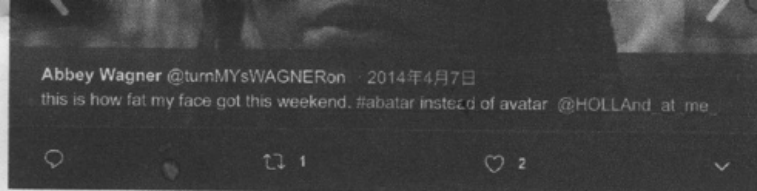
toivottavan vaikutuksen.

Yhteisöt voivat pitää

rituaalejaan välttämättöminä.

Rituaaleista poikkeamista

voidaan pitää vaarallisena, usein jostain tuntemattomasta syystä. Yhteisöllistä rituaalia noudattavan yksilön usko voi vahvistua. Hän voi samalla osoittaa olevansa aidosti sitoutunut yhteiseen perinteeseen ja on luotettava yhteistyökumppani.[3]

Yhden selitysluokan mukaan rituaalien avulla esitetään näkemystä todellisuudesta, ja rituaalit ovat kulttuurisia kommentteja todellisuuden luonteesta ja maailman järjestyksestä. Toisen selitysluokan mukaan rituaalit ovat puhtaasti ekspressiivisiä suorituksia, jotka eivät pyri selittämään maailmaa vaan ilmaisevat symbolisesti keskeisiä arvoja rituaalin suorittavan yhteisön sosiaalisesta elämästä, samalla väittäen niitä osallistujilleen. Tähdän luokkaan kuuluvat myös ne selitykset, joiden mukaan rituaalit palvelevat mekanismina, jolla ihmisten tietämättä säädellään ja kontrolloidaan yhteisön sosiaalista järjestystä ja luontosuhdetta. [4]

Uskonnollisella rituaalilla on usein esikuva, joka toimii mallina rituaalin suorittamiselle. Tämä esikuva kerrotaan mytologiassa, joka kertoo myyttisestä alkujasta, jolloin todellisuuden malli luotiin. Rituaali on siis todeksi tehty myyttiä. Tämän vuoksi esimerkiksi varhaiskantaisten uskontojen parannusrituaalissa samaani saattaa toistaa luomistapahtuman. Kristillisessä perinteessä ehtoollinen viittaa aina Jeesuksen asettamaan ehtoolliseen. [5]

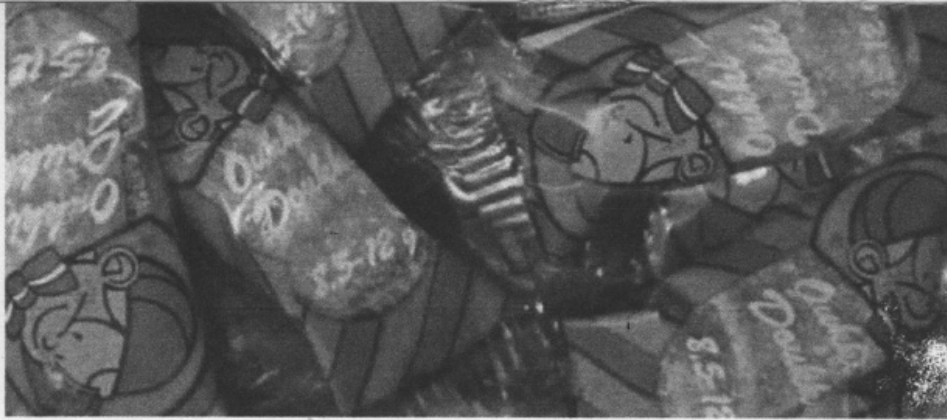
Uskonnon alueella rituaali toimii keinona erottaa pyhä ja arkipäiväinen eli profaani toisistaan ja siirtyä pyhän

alueelle. Rituaalin tarkoituksena voi olla usein myös
erilaisten siirtymävaiheiden merkitseminen. Täällaista voi olla
esimerkiksi siirtymiset vuodenajasta tai ikäkaudesta toiseen.

Yliluonnollisia olentoja kuten jumalia ja henkiä lähestytään, torjutaan, lepytetään, palvotaan ja
pyydetään avuksi yleensä rituaalisessa kontekstissa. Täällaisia rituaaleja ovat esimerkiksi
uhraaminen, rukoilu tai senkaltainen ilmaisu, tai jumalanpalvelus. Uskonnollisen järjestelmän julkinen
näyttäytyminen tapahtuu erilaisten rituaalien kautta. [4]

Rituaaleilla selitetään, symboloidaan ja ylläpidetään myös poliittista valtaa ja yhteiskunnallista
hierarkiaa. Täällaisia rituaaleja ovat esimerkiksi presidentin uudenvuodenpuhe, itsenäisyyspäivän
vastaanotto, tai etikettisäännöt lähestyttäessä valtionpäämiehiä. Kansallisia rituaaleja ovat
esimerkiksi kansallislaulun soittaminen tietyssä ajankohtana tai urheilutapahtumien
palkinnonjakoseremoniat kansallissymboleineen. Täällaiset rituaalit kiinnittyvät symboleihin, jotka
informoivat katsojia ja kuulijoita tilaisuuteen kiinnittyvistä merkityksistä. Samalla rituaalin osallistujat
kommunikoivat symbolien välityksellä toistensa ja performanssin yleisön kanssa. [4]

Oukki Doukki Pehmo Grahns

Juhla on jonkin kunniaksi tai muistoksi vietettävä aika eli merkkipäivä tai muusta syystä arkisesta poikkeava tilaisuus eli juhlatilaisuus.[1] Suomen kielessä juhla tarkoittaa toisaalta virallisia ja perinteisiä kalenterivuoden juhlia, mutta toisaalta myös satunnaisempaa hauskanpitoa. Etymologisesti sana juhla on germaanista juurta.[2]

Erilaisia juhlia[\[muokkaa | muokkaa wikitekstiä\]](#)

Pieter Brueghel vanhempi, Talonpoikaishäät, 1568.

Yleisiä juhlia[\[muokkaa | muokkaa wikitekstiä\]](#)

Harjannostajaiset

Kanvikutsut

Karnevaali

Markkina

Naamiaiset

Tupaantuliaiset

Venetsialaiset

Perhejuhlia [\[muokkaa | muokkaa wikitekstiä\]](#)

Ihmisiä syntymäpäiväjuhlilla Yhdysvalloissa.

Varpajaiset

Ristiäiset

Nimiäiset

Syntymäpäiväjuhlat

Nimipäiväjuhlat

Aikuistumisjuhla

Häät

Hautajaiset

Vuotuisia juhlia [\[muokkaa | muokkaa wikitekstiä\]](#)

Venäläinen äitienpäiväjuhla.

Uusivuosi

Laskiainen

Ystävänpäivä

Vappu

Juhannus

Kekri

Itsenäisyyspäivä ja linnanjuhlat

Guy Fawkesin yö

Halloween

Juutalaiset juhlapäivät

Kiinalainen uusivuosi

Kiitospäivä

Kuolleiden päivä

Mardi Gras

Pyhän Patrickin päivä

Opiskelijoiden juhlia[\[muokkaa | muokkaa wikitekstiä\]](#)

Penkinpainajaiset

Vanhojenpäivä

Sitsit

Yliopistollisia juhlia[\[muokkaa | muokkaa wikitekstiä\]](#)

Promootio

Karonkka

Vanhoja suomalaisia juhlapäiviä[\[muokkaa | muokkaa wikitekstiä\]](#)

Helajuhla

Karhunpäivä

Peijaiset

Vakkajuhla

Tunnettuja juhlia maailmalla[\[muokkaa | muokkaa wikitekstiä\]](#)

Bakkanaalit

Orgiat

Katso myös[\[muokkaa | muokkaa wikitekstiä\]](#)

Kirkkovuosi

Luettelo Suomen liputuspäivistä

D... ..

Suomen juhlapäivät

Uskomaton tapakulttuuri

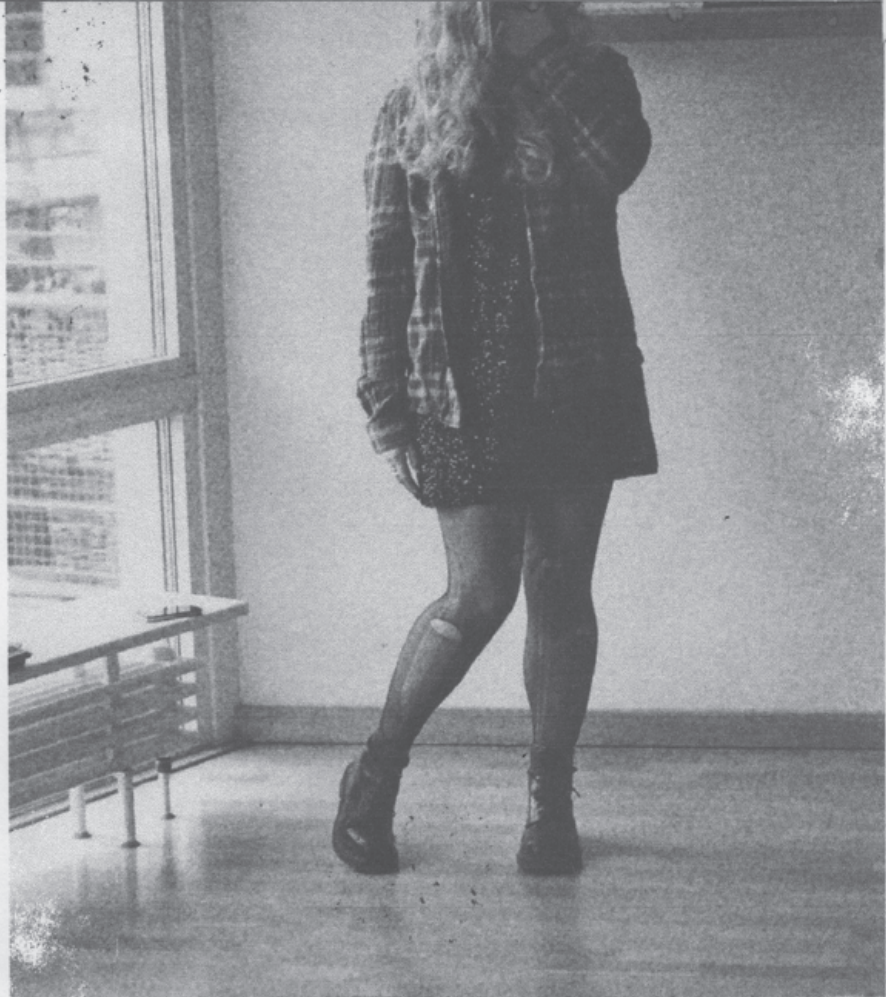
Pikkujoulu, josta käytetään yleensä monikollista muotoa pikkujoulut, on ennen varsinaisia joulunpyhiä järjestettävä vapaamuotoinen, usein jouluteemainen juhla, joita järjestävät tyypillisesti erilaiset yhteisöt, yritykset, yhdistykset ja organisaatiot. Pikkujoulun vietto poikkeaa varsinaisesta joulunvietosta usein vapaamuotoisuudellaan ja varsinaista joulua vähäisemmällä hartaudellaan. Suomalaiseen pikkujouluun yhdistetään usein muun muassa runsas alkoholinkäyttö. Perinteisesti pikkujouluissa on tarjottu ensimmäisen kerran jouluruokia, erityisesti riisipuuroa ja glögia.

Pikkujoululla on juuret adventin viेतossa: adventista alkoi

Kristuksen odotus ja paasto, joka päättyi jouluna. 1800-luvulla adventtia kutsuttiin toisinaan pikkujouluksi. Varsinaisen pikkujoulun vietto alkoi vakiintua Helsingissä ensimmäisen maailmansodan jälkeen.

Lähtökohtana olivat koulujen kuusijuhlat. Adventin aikaan vietetyistä ylioppilasesakuntien syyskauden viimeisistä iltamista vähitellen muotoutui nykyinen pikkujoulu. Opiskelijoiden viettämiä pikkujoulujuhlia alettiin juhlia 1930-luvulla myös muissa yhteisöissä. Ennen toista maailmansotaa käytettiin myös termiä puurojuhla[1].

Kotien pikkujoulu juontuneen tavasta, jonka mukaan Tuomaan päivänä, 21. joulukuuta, saa alkaa maistella itse pantua olutta. Ruotsissa Tuomaan päivän iltaa kutsuttiin pikkujouluksi. Ajan saatossa perinne muuttui Lucia-juhlaiksi, joka edelleen muistuttaa suomalaista pikkujoulua.

Suomenruotsalaiset pikkujoulut[muokkaa | muokkaa lähtökoodia]
Suomenruotsalaisen vakiintuneen tradition mukaan ”
myös ” lillajul”) vietetään ennen ensimmäistä adventin
pätee myös Ahvenanmaalla.

